

Diplomitöö

392245

Matr. nr. 17084

Harald L u i s k m a n n

T E E N I S T U S L E P I N G

BES, TsSE ja BGB järgi

Diplomitöö

Tartu 1944

Luiskmann, H.

Matr. nr. 17084

Harald L u i s k m a n n

TARTU ÜLIKOOLI
ÕIGUSTEADUSKOND

„7. veebruar 1944

Nr 61
TARTU

Prof. J. J. K. K.
Kõnelemissõna
1. II. 44

18953

TEENISTUSLEPING

BES, TsSE ja BGB järgi

Diplomitöö

A. J. K. Diplomitöö
12. II. 44 *[Signature]*

Tartu 1944

Tõepölvand 14. veebruar - 1944. aip -
A. J. K.

Eessõna.

Teenistuslepingut (locatio-conductio operarum) käsitlevad nii tsiviil- kui ka tööõigus. Käesolevas töös on teenistuslepingut käsitletud tsiviilõiguslikust seisukohast, sest ta on oma sisult ulatuslikum ja ainult aine selguse mõttes on toodud mõningaid võrdlusi ja erinevusi aine tööõiguslikust käsitlusest.

Terminit "teenistusleping" on käesolevas töös kasutatud kahesuguselt - nimelt laiemas ja kitsamas mõttes. Teenistusleping laiemas mõttes haarab nii BES-s esinevat teenistus- kui ka perelepingut, kuna teenistusleping kitsamas mõttes haarab ainult BES-s esinevat teenistuslepingut. Seda sellepärast, et kui termin "teenistusleping" l.m. asendada terminiga "tööleping" resp. "töölepingud", nagu see TsSE-s on aset leidnud, siis tekib terminoloogilisi raskusi võrdlusandmete toomisel tööõigusest, kus "töölepingu" mõiste on kitsam isegi BES-s ja TsSE-s esinevast "teenistuslepingu" mõistest.

Autor.

§ 1. S i s s e j u h a t u s.

Et terminit "teenistusleping" õigesti mõista ja määratleda, tuleb esmalt selgusele jõuda, mida mõistetakse terminite all "teenistus" ja "leping".

Teenistus.

Juriidilisest kirjandusest nähtub, et "teenistuse" all tuleb mõista igasugust "tööd"¹. Mis on aga töö? Täpseis teadusis käsitatakse tööd väga mitmesugustest vaatekohtadest. Nii mõistetakse f ü ü s i k a s töö all energia avaldust korrutatuna läbitud tee pikkusega. See mõiste on liigal lai, sest ta haarab igasuguse energia avaldust - nii päikese, tõusu ja mõõna ning isegi rohukõrre kõikumisest tekkinud energia avaldust -, kuna aga meid huvitab ainult inimestöö. T ö ö t e a d u s e s, mis uurib, kuidas töö kui ratsionaalse vahendi abil majanduslikke hüvesid taotella, kuidas võimalikult vähema tööga suuremal hulgal majandus-

1. Vt. I. M. Tjutjumov, Graždanskoje pravo, Tartu 1927, lk. 403. - K. Cosack, Lehrbuch des bürgerlichen Rechts, Bd. I, Jena 1922, lk. 579. - C. Erdmann, System des Privatrechts der Ostseeprovinzen Liv-, Est- und Kurlands, Bd. IV Riga 1894, lk. 310.

likke hüviseid saavutada - mõistetakse töö all (olgu see siis inimes- või mehaaniline töö) vahendit majanduslike hüviste saavutamiseks. Ka see mõiste ei rahulda meid, sest õigusteaduses ei saa töö olla vahendiks, vaid ainult sihiks, kuna õigusteadus tegeleb normidega, mis loovad õigustusi ja kohustusi.

Teiselt poolt on aga juriidilises kirjanduses öeldud, et teenistuslepingute esemeks on majanduslikku väärtust omavad "tegevused", s.o. teenused, tööd kui niisugused, olgu nad siis füüsilised või vaimsed. Järelikult võime "teenistuse" resp. "töö" mõistet määratleda kui k i n d l a l e e s m ä r g i l s a m m a t u d i n i m e s e t e g e v u s t.² See määratelu on keh-tiv nii tsiviil- kui tööõiguses.

Leping.

Juriidilises kirjanduses nimetatakse lepinguks kahe või rohkema isiku vahelist kokkulepet,

² Vt. H. Potthoff, Wörterbuch des Arbeitsrechtes, Stuttgart 1920, lk. 16. - C. Erdmann, op. cit., lk. 381. - I. M. Tjutrumov, op. cit., lk. 403, 404. - O. Palandt, Bürgerliches Gesetzbuch, München-Berlin 1942, lk. 596.

mis suunatud õigussuhte tekkimisele.³

Siin tekib kohe üles terve rida küsimusi.

1) Kes on võimelised lepinguid sõlmima?

Nii BES kui TsSE kohaselt võib seadusjõulisi lepinguid sõlmida vaid see, kes on õigus-, tegu- ja otsusvõimne. Seega ei saa lepinguid sõlmida alaealised ja füüsiliste ning vaimsete defektidega isikud, kuid ka siin on seaduses ette nähtud teatud erandlikud tingimused⁴.

BGB on selles küsimuses üldjoontes samadel põhimõtteil, kuid väljendab seda üheainsa sõnaga "Geschäftsfähigkeit" (teguvõime)⁵.

Mis võib olla lepingu sisuks (esemeks)?

Üldreeglina, nii kehtiva õiguse kui ka TsSE kohaselt, on lepingu sisu määramine jäetud lepinguosaliste suva asjaks ning on märgitud täpselt vaid erandid, mida leping ei või sisaldada. Nimelt:

a) lepingu esemeks ei või olla tegevused, mis

³ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.301. - K.Cosack, op.cit., lk.150. - O.Palandt, op.cit., lk.121. - BES § 3105. - TsSE § 137, 1286.

⁴ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.49 jj. - BES § 3107, 2912-2916. - TsSE § 23-24.

⁵ Vt. K.Cosack, op.cit., lk.165 jj. - O.Palandt, op.cit. lk.71 jj.

on seaduste või heade kommete vastased;⁶

b) lepingu esemeks ei või olla midagi objektiivselt võimatut; subjektiivse võimatuse korral on leping jõus ja usaldajale tuleb tasuda tekita- tud kahju; kui aga usaldaja on tegutsenud pettuse mõjul või ta ei olnud vabandaval põhjusel teadlik sellest võimatusest, siis on leping küll kehtetu, kuid kahjutasu-kohustus püsib;⁷

c) leping on kehtetu, kui kohustuse ese on täitsa määramata või kui selle täitmine on jäetud täiesti kohustatu suvaks.⁸

BGB asub samuti lepinguvabaduse põhimõttel ja loendab vaid keelatud sisuga lepingud, jaotades nad põhimõtteliselt kahte suurde rühma:

- a) kõlblusvastased,
- b) liigkasuvõtlikud.⁹

3) Millises vormis tuleb leping sõlmida?

Peale seaduses expressis verbis loendatud juhtude ei püstita BES lepingute vormi kohta mingit kindlat vorminõuet - seega on jäetud täiesti

⁶ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.310. - BES § 3214. - TsSE § 1300.

⁷ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.133. - I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.310. - BES § 3142, 3143. - TsSE § 1299.

⁸ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.10 ja 160. - I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.310. - BES § 2923, 2924. - TsSE § 1306.

kontrahentide suva asjaks, kas nad sõlmivad lepingu suuliselt või kirjalikult. Ka TsSE on jäänud samale põhimõttele ja on ainult loendanud juhud, mil on tingimata nõutav kirjalik vorm¹⁰.

Mis puutub BGB-sse, siis on ka siin vormivabaduse põhimõte, mis on piiratud vaid seaduses täpselt märgitud eranditega.¹¹

4) Lepinguosaliste õigused ja kohused algavad lepingu sõlmimise momendist, seega on lepingu sõlmimise moment määrava tähtsusega. Järelikult tuleb selgitada küsimus, millal loetakse leping sõlmituks.

Üldreeglina loetakse leping sõlmituks momendist, mil lepingu kontrahendid, s.o. oferent ja aktseptant on saavutanud kokkuleppe kõigi vastava lepingu jaoks oluliste osiste suhtes.¹²

Selle momendi määramine ei valmista üldiselt raskusi juhul, kui kontrahendid asuvad ühes ning samas ruumis. Keerulisem on see aga juhul, kui kont-

⁹ Vt. K.Cosack, op.cit., lk.223,224. - O.Palandt, op.cit., lk.107 jj. - BGB § 138.

¹⁰ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.309. - BES § 2993, 2994. - TsSE § 1327.

¹¹ Vt. K.Cosack, op.cit., lk.195.- O.Palandt, op.cit., lk.92.

¹² Vt.C.Erdmann, op.cit., lk.120.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.305.- K.Cosack, op.cit., lk.187.- BES §3131 - TsSE § 1288. - BGB § 130,147,148.

rahendid asuvad teineteisest ruumiliselt eemal, nn. leping inter absentes juhul Siin on seadusandlused, vastavalt omaksvõetud teooriale, asunud erinevaile seisukohtadele.

BES ja TsSE on omaks võtnud "nõusolekuavalduse" teooria, mille kohaselt leping loetakse sõlmituks momendist, mil ofert on jõudnud aktseptandini ja see on oma nõusoleku avaldanud, olguigi, et oferent ei ole saanud veel teadet vastuvõtmise kohta.¹³ Kui oferent on määranud vastamiseks tähtaja, siis on ta seotud tähtaja möödumiseni. Üldreeglina BES ja TsSE järgi lepingu inter absentes puhul on kehtiv järgmine kord:

1) kui aktseptant vastuvõtmise avaldusega viivitab, siis ei tekita oferendile offerdi tagasivõtmine mingeid kohustusi;

2) kui aktseptant ei olnud teadlik tagasivõtmisest või ei võinud sellest teada, ja ühtlasi pole süüdi viivituses, siis on oferent offerdi tagasivõtmisel kohustatud temale tasuma kahju, mis ta on kandnud teadmisel, et ofert on jõus.¹⁴

¹³ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.122.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.306.- BES § 3136.- TsSE §1293.

¹⁴ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.123.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.306, 307.- BES §3135-3138.- TsSE §1293-1295.

Kui oferent enne aktsepti sureb või muutub muul viisil teguvõimetuks, siis loetakse leping mittetoimunuks - tema tahteavaldus ei jõudnud enam õigeaks ajaks aktseptandini ja pärijaile lähivad üldreegli kohaselt üle vaid nõudeõigused, mitte aga lihtsad oferdid.¹⁵

Vastupidiselt aga - aktseptist loobumine pole üldse võimalik, sest aktseptiga omandab leping seadusliku jõu ja siin oleks siis juba tegemist ühekülgse loobumisega lepingust. Loomulikult ei saa seda põhimõtet praktiliselt kuigi tõhusalt rakendada, eriti lepingute puhul inter absentes, sest mis võib aktseptanti takistada kirja (aktsepti) hävitamast või ka teele läkitatud käskjalga tagasi kutsumast, nii et oferent seda teada ei saa.¹⁶

BGB on omaks võtnud "nõusoleku saamise teooria", mille kohaselt leping loetakse sõlmituks momendist, mil oferent on kätte saanud aktseptandi nõusoleku. Kui oferent on määranud vastamiseks

15 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.124.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.307.- BES §2643.- TsSE § 807.

16 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.122.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.306.- BES § 3211.- TsSE §1331.

tähtaja, siis on ta seotud tähtaja möödumiseni. Kui ta aga pole tähtaega määranud, siis on ta seotud momendini, mil normaalsetel tingimustel on oodata vastuse saamist. Viivituste juhud on eriliselt normitud.

Oferendi surm või teguvõimetuks muutumine enne aktsepti kättesaamist ei takista lepingu teostumist, olgu siis, et on oletada oferendi ilmselt muutunud tahet.¹⁷

5) Kuidas tekkinud arusaamatuste puhul lepinguid tõlgendada?

Nii BES-s kui ka TsSE-s on selle kohta toodud üksikasjalised juhised, kusjuures on üldpõhimõtteks, et lepingut tuleb kahtluse korral tõlgendada selliselt, et see oleks vähem koormav kohustatule (võlgnikule).¹⁸

BGB-s on lepingute tõlgendamise põhimõtte väljendatud sõnadega: "wie Treu und Glauben mit Rücksicht auf die Verkehrssitte es erfordern". Seejuures tuleb silmas pidada, et "Treu und Glauben" si-

¹⁷ Vt. K.Cosack, op.cit., lk.187 jj.- O.Palandt, op.cit., lk.121 jj.

¹⁸ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.311, 312.- BES §3273-3275.- TsSE §217 lg.2.

su on muutuv vastavalt ajale ja et "Verkehrssitte" all ei tule mitte mõista tavaõigust, vaid osaliste ringkonnas härrandavalt käibivat tegelikku harjumust, mille all ka kaubanduslikke võtteid tuleb mõista.¹⁹

§2. T e e n i s t u s l e p i n g (laiem. mõt.)

Tuginedes eeltoodule võime määratleda, et teenistusleping (l. m.) on kontrahentidevaheline vabatahtlik kokkulepe, mille kohaselt üks pool (teenistusvõtja) kohustub teist poolt (teenistusandjat) kokkulepitud tasu eest teenima.

Toodud määratlusest selgub:

1) Et teenistusleping on obligatsiooniõiguslik leping, sest kehtiva õiguse kohaselt mõistetakse obligatsiooni all õigussuhet, mille järgi üks isik (usaldaja laiemas mõttes) on õigustatud nõudma teiselt isikult (võlgnik laiemas mõttes) mingi materiaalse väärtusega teo sooritamist.²⁰

2) Et teenistusleping on alati vabatahtlik, see tuleneb juba lepingu mõistest, sest lepingu

¹⁹ Vt. K. Cosack, op.cit., lk. 229 jj.-O. Palandt, lk. 132.

²⁰ Vt. C. Erdmann, op.cit., lk. 1.-I. M. Tjutrjumov, op.cit., lk. 280.- O. Palandt, op.cit., lk. 185 jj.-BES §2907.- TsSE § 1824.- BGB §241.

sõlmimiseks on nõutav otsusevõime ja lepingu sisu määratlemine on kontrahentide suva asi.²¹ Tuginedes neile põhimõttele ei loeta ka tööõiguses tööõiguslikuks tööks sõjaväe- ja tööteenistust ning vanglasis, parandus- ja kasvatusasutis viibivate isikute tööd²², kuigi kehtivas Saksa tööõiguses on jäänud vabatahtlikuks ainult töösuhtesse astumise üle otsustamine.²³

3) Teenistusleping on tasuline leping - tasu on teenistuslepingu oluline osis. Järelikult, kui tahetakse sõlmida tasuta teenistuslepingut, siis peab see lepingus expressis verbis väljendatud olema.²⁴

4) Teenistusleping on kahepoolne (sünallagmaatiline) leping, sest mõlemal poolel on korraga nii õigusi kui ka kohustusi:

a) TV poolel - kohustus teenida ja õigus selle eest tasu saada;

²¹ Vt. supra § 1 - lepingud, p. 1 ja 2.

²² Vt. A.Hueck, Deutsches Arbeitsrecht, Berlin 1938, lk.41.

²³ Vt. O.Palandt, op.cit., lk.122.

²⁴ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.381 jj.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.405.- O.Palandt, op.cit., lk.121.

b) TA poolel - kohustus tasu maksta ja õigus selle eest teenistust nõuda.²⁵

Kahepoolse lepingu olemus - üks kontrahent ei saa nõuda teiselt kontrahendilt lepingu täitmist seni, kuni pole ise oma kohustust täitnud, ja et ühe kontrahendi poolt lepingu täitmatajätmine ei õigusta veel teist kontrahenti oma kohustust täitmata jätma²⁶ - on täies ulatuses kehtiv ka teenistuslepingu kohta.

Olles seega määratlenud teenistuslepingu olemuse, võime asuda kehtivas õiguses esinevate teenistuslepingute liikide üksikasjalisele vaatlemisele.

Nii BES kui ka TsSE jagavad teenistuslepingu laiemas mõttes järgmisse kahte liiki:

- 1) teenistusleping (k.m.) resp. teenistus,
- 2) pereleping resp. pereteenistus.

Sotsiaalpoliitilistel põhjustel on kehtiv õigus tsiviilõiguslikust teenistuslepingust (k. m.) eraldanud terve rea teenistuslepinguid, mille-

²⁵ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.303, 406.- C.Erdmann, op.cit., lk.381 jj.

²⁶ Vt. I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.303.-O.Palandt, op.cit., lk.335 jj.- C.Erdmann, op.cit., lk.134.

de esemeks on ülekaalukalt füüsilise töö sooritamise, ja korraldanud need lähemalt avalikõiguslike sätetega, kusjuures valitseb tendents seda lepingute sfääri järjest laiendada. Neist teenistuslepinguist on moodustunud uus õigusdistsipliin "tööõigus" ja neid lepinguid nimetatakse nüüd tööõiguslikeks töölepinguiks. Nende lepingute vaatlemine kuulub tööõiguse ülesannete hulka ja seepärast puudutame neid käesolevas töös vaid niivõrd, kui see käesoleva probleemiga seotud on.²⁷

Mis puutub BGB-sse, siis tunneb see ainult teenistuslepingut "Dienstvertrag", millest aga samadel motiividel on osa eraldatud ja loodud eri õigusdistsipliin tööõigust, "Arbeitsrecht", ja vastavaid lepinguid nimetatakse töölepinguiks, "Arbeitsvertrag". Ka siin valitseb sama tendents - töölepingu sfääri pidevalt laiendada teenistuslepingu arvel. Kaasajal on see jõudnud juba määrani, et tsiviilõiguslikud teenistuslepingu sätted omavad veel vaid subsidiaarset tähendust.²⁸

²⁷ Vt. BES § 4172 ja 4192.- TsSE §1929 ja 1946.-
Tööliste töölepingu seadus - RT 1936,83,663;
1938,5,25.- Põllutööliste seadus, RT 1939,54,438.
²⁸ Vt. A.Hueck, op.cit., lk.31 jj.

§ 3. T e e n i s t u s l e p i n g (kits.m.).

1. Lepingu ulatus.

Kehtiva õiguse kui ka TsSE järgi on teenistuslepingu (k.m.) esemeks tegevus, milleks on vajalik kas kehaline jõud või eriline asjatundmine, osavus või teaduslik haridus.²⁹ Seega kuuluvad siia kõik lepingud, millede esemeks on teenistus resp. töö eespool määratletud mõiste kohaselt.³⁰

Tegelikult on järgmised erandid:

I. Sellest lepinguliigist on täiesti eraldatud ja korraldatakse eri eeskirjade alusel lepingud, millede esemeks on järgmised töö resp. teenistuse liigid:

1) Töö koduses ja välises majapidamistalitusel, mida sooritatakse mitte päeviti, vaid pikema aja jooksul, kui tasu hulka kuulub ka söök ja korter, sest sellise töö sooritamine korraldatakse perelepingu sätete kohaselt.³¹

2) Töö, mida sooritavad riigiametnikud, sest selle töö korraldamiseks võetakse aluseks "Riigi-

29 Vt. BES § 4173. - TsSE § 1930.

30 Vt. supra § 1 - Teenistus.

31 Vt. BES § 4192. - TsSE § 1946 - infra § 4.

teenistuse seaduse" sätteid.³²

3) Töö, mis on tööõiguse uurimise esemeks:

a) Töö, mida tööline sooritab käitises või väljaspool käitist, s.o. töö, milleks on vaja ülekaalukalt kehalist jõudu, sest sellise töö sooritamist korraldatakse "Tööliste töölepingu seaduse" kohaselt.³³

b) Töö, mida sooritavad tööstusõpilased, sest selle töö sooritamist korraldatakse "Tööstusliku kutseoskuse seaduse" alusel.³⁴

c) Töö, mida sooritavad meremehed, sest selle töö sooritamist korraldab "Meremeeste seadus".³⁵

II. Selle lepinguliigi sätteid kehtivad ainult niivõrd, kui võrd erisätteid ei korralda teisiti lepingute kohta, millede esemeks on järgmised töö resp. teenistuse liigid:

³² Vt. Riigiteenistuse seadus, RT 1924,149,97 ja hilisemad muudatused, § 1,2 lg.1.

³³ Vt. Tööliste töölepingu seadus, op.cit., §1,3,4,6. BES § 4173, märkus 3.

³⁴ Vt. Tööstusliku kutseoskuse seadus, RT 1939,32, 238 (SK VI 1938,1,14).

³⁵ Vt. Meremeeste seadus, RT 1928,28,145 ja hilisemad muudatused.

1) Töö, mida sooritavad riigiteenijad, sest osaliselt korraldatakse selle töö sooritamist "Riigiteenistuse seaduse" sätete kohaselt.³⁶

2) Töö, mida sooritavad omavalitsuste teenijad, sest osaliselt korraldatakse selle töö sooritamist vastavalt "Vallaseaduse", "Linnaseaduse" ja "Maakonnaseaduse" sätete kohaselt.³⁷

3) Töö, mida sooritavad advokaadid klientide ülesandel, sest osaliselt korraldatakse selle töö sooritamist volituslepingu sätete kohaselt.³⁸

Üldreeglina, võib ütelda, tulevad teenistuslepingu (k. m.) sätted rakendamisele igal juhul, kui mõningad erinormid osutuvad lünklikeks.

BGB kohaselt kehtivad samuti teenistuslepingu sätted kõigi teenistusvahekordade kohta, sest teenistuslepingu esemeks võivad olla iga liiki tegevused resp. tööd.³⁹

³⁶ Vt. Riigiteenistuse seadus, op.cit., §1,2 lg.2 ja § 3.

³⁷ Vt. Vallaseadus, RT 1937,32,310 ja hilisemad muudatused, 3. jagu, 3. p. 4. jaotis. - Linnaseadus, RT 1938,43,404; 38,59,566,4 pt. ja Maakonnaseadus RT 1938,43,405,pt.3.

³⁸ Vt. V. Bukovski, Svod graždanskikh uzakonenii gubernii pribaltiiskih, Riga 1914, IIk., lk. 1817 ja BES § 4367. - TsSE § 1997.

³⁹ Vt. BGB § 611 lg2.

Ka siin on aga sellest üldreeglist tegelikult tehtud erand - tööõiguse uurimise esemeks olev töö, s.o. sõltuv tasuline töö korraldatakse erinormide alusel nii, et vastavad BGB sätted tulevad arvesse ainult subsidiaarselt ja seda sellepärast, et vastav reform pole veel täielikult läbi viidud.⁴⁰

2. Lepingu tasulisuus.

Lähtudes teenistuslepingu tasulisuse põhimõttest sätib kehtiv õigus ja ka TsSE, et kuigi teenistustasu suhtes kokku lepitud ei ole, võib teenistuja ikkagi tasu nõuda, kui olud lubavad oletada, et teenistust ei võidud oodata muidu kui tasu eest, eriti siis, kui selliste teenete sooritamine on teenistuja kutseks.⁴¹

Olenevalt kokkuleppest võib tasuks teenistuse eest olla kas raha või muud esemed, või ka mõlemad koos.⁴²

Ex bibl. univ. Tart.

40 Vt. A.Hueck, op.cit., lk.12, 31.- O.Palandt, op.cit., lk.596 jj.

41 Vt. BES § 4175.- TsSE § 1932.- C.Erdmann, op.cit., lk.381.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.405.- Supra §2 p.3.

42 Vt. BES § 4174.- TsSE § 1931.

Samad põhimõtted on kehtivad ka tööõiguses.⁴³

BGB-s kehtivad nii lepingu tasulisuse kui ka tasu eseme kohta samad põhimõtted.⁴⁴

3. Kontrahentide kohused.

a) Töövõtja kohused.

1) Ta peab valmis olema kokkulepitud ajal teenima ja enda peale võetud tegevuse hoolsalt ja lepingukohaselt täitma; kui tegevuse sooritamise kohta ei ole üksikasjalist kokkulepet, peab ta seda sooritama tööandja juhatusete kohaselt.⁴⁵

2) Ta peab tegevuse sooritama isiklikult ja pole üldreegli kohaselt õigustatud end asendada teise isikuga. Siit järeldub, et ta vastutab kõigi oma abiliste igasuguse süü (culpa) eest ja ainult culpa in eligendo eest juhul, kui ta kokkuleppe kohaselt kas otseselt või kaudselt oli õigustatud abilisi või kaastöölisi võtma.⁴⁶

⁴³ Vt. Tööliste töölepingu seadus, op.cit., § 1 ja 5 ja 9 lg.2.

⁴⁴ Vt. BGB § 612 ja 305.- O.Palandt, op.cit., lk.309 jj., 608 ja 613.

⁴⁵ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.382.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.406.- BSE § 4176.- TsSE § 1933.

⁴⁶ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.382.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.406.- BSE §4177,- TsSE § 1934 lg.1.

3) Kohustudes teenima mitut isikut, kuid suutes tegelikult teenida vaid ühte, peab ta teenima seda, kellele ta kohustus kõige varem.⁴⁷

4) Ta peab tasuma kahju, kui ta teenimist ei teosta või seda teostab hoolimatult ja oskamatult. Järelikult ei saa töövõtjat väevõimuga sundida teenistust sooritama.⁴⁸

5) Samuti peab ta tasuma kahju, mis tekkinud tema kätte antud esemeile halva töö läbi, tööriistadele hooletuse läbi ja loomadele nende järelemittevalvamise tõttu, kui kahju pole tekkinud tööandja poolt antud juhatuse tagajärjel. Kui ilmneb vastastikune süü, siis leiab aset süü tasendus - compensatio culpaee. Kahjutasunõue jääb püsima ka peale töö (teenistuse) vastuvõtmist varjatud kahjude eest.⁴⁹

6) Ta peab kandma teenistuse teostamiseks vajalikud kulud, kui kokkulepe või kohalik tava ei määra teisiti.⁵⁰

47 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.382.- I.M.Tjutrumov, op.cit., lk.406.- BES § 4178.- TsSE §1934 lg.2.

48 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.383.- V.Bukovski, op.cit., II k., lk.1822.- BES §4179.-TsSE § 1935 lg.1.

49 BES §4179.- TsSE § 1935 lg.2.- C.Erdmann, op.cit., lk.383.- I.M.Tjutrumov, op.cit., lk.405.

50 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.383.- I.M.Tjutrumov, op.cit., lk.406.- BES § 4180.- TsSE § 1936.

BGB teenistuslepingu sätted korraldavad sõnaselgelt ainult eespool p. 2 märgitud kohustust samal põhimõttel.⁵¹ Teiste kohustuste suhtes tulevad aga rakendamisele BGB vastavad üldsätted.⁵²

b) Tööandja kohused.

1) Ta kohustuseks on töötasu maksmine. Seejuures tuleb silmas pidada järgmisi sätteid.

a) Kui kokkulepest, kohalikust tavast või asjaoludest ei järeldu teisiti, kuulub tasu maksmisele teenistuse lõppemisel.⁵³

b) Kui juhuslikud olud takistavad töövõtjal teenimise jätkamist, siis makstakse tasu ainult võrdeliselt teenistusele, kusjuures tasu suurust ei arvestata mitte teenistuse (töö) väärtuse, vaid teenistuse kestuse alusel. Kui tasu oli juba suuremas ulatuses ette makstud, siis on tööandja õigustatud seda tagasi nõudma ainult juhul, kui ettemaksul oli vaidlematult laenu iseloom.⁵⁴

c) Kui teenistus katkestatakse tööandja süü

⁵¹ Vt. BGB § 613.

⁵² Vt. K.Cosack, op.cit., lk.580 jj.

⁵³ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.313.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.406.- BES §4182.- TsSE § 1938.

⁵⁴ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.383.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.407.- BES § 4183.- TsSE § 1939.

läbi, siis tuleb töövõtjale tasu maksta ka aja eest, mil ta oli teenistuseta, kusjuures, kui töövõtjal selle tõttu läks korda omandada muu isikliku tööga seda, mida ta teenistuses olles ei oleks saanud omandada, arvatakse tasust võrdeline osa maha. Siit järeldub, et tööandjat ei saa väevõimuga sundida töölepingu jätkamiseks.⁵⁵

2) Töövõtjale juhuslikult tekkinud kahju eest peab ta tasu maksma ainult juhul, kui on just selliselt kokku lepitud või kui kahju tekkis tema süü läbi.⁵⁶

BGB teenistuslepingu sätted korraldavad tööandja kohuseid samadel põhimõtetel.⁵⁷ Peale selle on BGB-s ette nähtud sätted 1) töövõtja eest hoolitsemise kohta haiguse korral ja 2) töökaitse teostamise kohta, milliseid ei saa teenistuslepinguga ette ära muuta.⁵⁸

55 Vt. C.Erdmann, op.cit.,lk.384.- I.M.Tjutrjumov, op.cit.,lk.407.- BES § 4184.- TsSE § 1940.

56 Vt. C.Erdmann,op.cit.,lk.384.- I.M.Tjutrjumov, op.cit.,lk.407.- BES § 4185.- TsSE § 1941.

57 Vt. K.Cosack,op.cit.,lk.583 jj.-BGB §614-616.

58 Vt. K.Cosack,op.cit.,lk.585 jj.-BGB §617-619.

4. Lepingu kestus.

1) Teenistusleping lõpeb:

a) tähtaja möödumisega, mille kestuseks see oli sõlmitud;

b) kui tähtaja kohta puudub kokkulepe ja see ei selgu ka teenistuse iseloomust ega otstarbest, ülesütlemisega töövõtja või tööandja poolt, kusjuures tuleb arvestada kohalikus tavas ettenähtud ülesütlemise tähtaega.⁵⁹

2) Kui kindlaks tähtajaks sõlmitud teenistusleping lõppemisel mõlema poole nõusolekul pikendatakse, siis eeldatakse, et see on vaikivalt uuendatud (relocatio tacita) endiseks tähtajaks, kuid mitte pikemaks kui üheks aastaks, juhul, kui teenistus ka tegelikult kestab.⁶⁰

3) Enne kokkulepitud tähtaja möödumist võib teenistuslepingut tühistada:

⁵⁹ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.384.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.407.- BES § 4186.- TsSE § 1942;- siin on aga ette nähtud ka vastavad etteütlemise tähtajad, mis on kehtivad, kui pole teisiti kokku lepitud või kui kohalik tava ei määra teisiti.

⁶⁰ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.385.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.407.- BES § 4187.- TsSE § 1943.

- a) mõlema poole kokkuleppel;
- b) tööandja ühekülgsel tahtel:

1) töövõtja pahatahtluse, raske hoole-
tuse või kõlblusvastase käitumise korral;

2) kui töövõtja osutub võimetuks enda
peale võetud kohustuste täitmiseks;

3) kui töövõtja saadab korda kriminaal-
süüteo - mitte lihtsa üleastumise.

Kui kohalik tava nõuab seejuures etteüt-
lemist, siis tuleb sellest kinni pidada.⁶¹

c) töövõtja ühekülgsel ülesütlemisel, kui
tööandja, hoolimata korduvatest meeldetuletustest,
viivitab kokkulepitud tasu maksmisega.⁶²

4) Laesio enormis korral pole pooltel õigust
lepingust taganemiseks.⁶³

5) Töövõtja surm lõpetab teenistuslepingu,
kuid esitatud kahjutasuhagid lähevad üle töövõt-
ja pärijaile.⁶⁴

61 Vt. C.Erdman, op.cit., lk. 385.- I.M.Tjutrjumov,
op.cit., lk. 407.- BES § 4188.- TsSE § 1944; siin
näib piisavat lihtsast arestikaristusest, sest on
öeldud "kinnipidamiskaristusele".

62 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 385.- I.M.Tjutrjumov, op.
cit., lk. 408.- BES § 4189.- TsSE § 1944 lg.p.3.

63 Vt. BES § 4190.

64 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 383 ja 385.- I.M.Tjutrju-
mov, op.cit., lk. 408.- BES § 4181, 4191.- TsSE § 1945.

6) Tööandja surm ei lõpeta teenistuslepingut, olgu siis, et lepingu esemeks on teened, mis sooritatakse otseselt tööandja isikule.⁶⁵

BGB-s on teenistuslepingu lõppemise viisid analoogiliselt sätitud. Erisusteks on 1) et ülesütlemise tähtajad on täpselt fikseeritud, 2) ühekülgne ülesütlemise resp. tühistamise põhjus on märgitud ainult klausliga - tähtsatel põhjustel, kusjuures sel puhul pole kehtivad ülesütlemise tähtajad; 3) pärast pikemaajalise teenistuslepingu ülesütlemist (ükskõik kumma kontrahendi poolt) on tööandja kohustatud töövõtjale võimaldama aega uue teenistuskoha otsimiseks; 4) pikemaajalise teenistussuhte lõppemisel on töövõtja õigustatud tööandjalt nõudma teenistustunnistust; 5) kaasajal on igasugune ülesütlemine lubatud ainult tööameti loal.⁶⁶

65 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.385.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.408.- BES § 4191.- TsSE § 1945.

66 Vt. K.Cosack, op.cit., lk.586 jj.- O.Palandt, op.cit., lk.604.- BGB § 620 - 630.

§ 4. P e r e l e p i n g .

1. Lepingu ulatus.

Kehtiva õiguse kui ka TsSE järgi on perelepingu resp. pereteenistuse esemeks töö koduses või välises majapidamistalituses, mida sooritatakse mitte päeviti, vaid pikema aja jooksul, kui taasu hulka kuulub ka söök ja korter. Seega on siin kriteeriumiks:

- 1) töö iseloom ja
- 2) töötasu moodus.

Järelikult pole kehtivas õiguses toodu töövõtjate loend lõplik.⁶⁷

Erandlikult ei allu perelepingu sätetele põllutöölised, kelledeks loetakse kõik palgalised, kes tegutsevad põllumajanduslikel töödel, välja arvatud need talundite juhatajad, kes lepingu järgi ei ole kohustatud tegema füüsilist tööd. Põllumajanduslikuks tööks loetakse kõik talundis või väljaspool talundit ettetulevad tööd, mida tehakse talundi majandamise huvides - isegi tööstusli-

⁶⁷ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.386,387.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.409.- BES § 4192.- TsSE § 1946. TsSE määrab ühtlasi, et kohaldatakse teenistuslepingu eeskirju, kuivõrd need pole vastuolus perelepingu sätetega.

ku iseloomuga tööd, kui neid tehakse talundi enda
tarvis ilma vahendajata, ja kõik veotööd. Põllu-
majanduslikuks tööks ei loeta talunditest lahus-
olelevates ärilise sihiga aiandustes tehtavaid
töid. Seejuures loetakse talundiks kõik üle 1 ha
suuruse maa-alaga iseseisvad majapidamised taime-
või loomasaaduste tootmiseks.⁶⁸

2. Lepingu sõlmimine.

Perelepingu olulisteks osisteks (essentiale)

- on: 1) tegevuse resp. teenistuse liik,
2) palga ja teiste tasude suurus,
3) teenistuse kestus.

Seepärast loetakse leping sõlmituks momendist, mil
on saavutatud kokkulepe mainitud lepingu osistes;
kui aga tavaks on anda käsiraha, siis loetakse le-
ping sõlmituks ja mõlemale poolele kohustavaks kä-
siraha vastuvõtmisega.⁶⁹

68 Vt. Põllutööliste seadus, RT 1939, 54, 438, § 1.

69 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 388 ja 393.- I.M.Tjut-
rjumov, op.cit., lk. 409. - BES . 4195.- TsSE
§ 1947.

3. Kontrahentide kohused.

a) Töövõtja kohused.

1) Kokkulepitud päeval teenistusse mitteilmumisel on töövõtja kohustatud tööandjale tagasi andma saadud käsiraha ja maksma peale selle kahjutasu. Viimane kohustus langeb ära, kui ta ei ilmunud teenistusse mitte oma süü tõttu. Tööandja on seejuures õigustatud lepingust taganema.⁷⁰

2) Kohustudes ühel ning samal ajal teenima mitut isikut, peab ta teenima seda, kellelt ta kõige enne on saanud käsiraha või keda teenima ta varem kohustus; teistele peab ta maksma kahjutasu.⁷¹

3) Ta peab olema tööandja vastu aupaklik, truu, tagasihoidlik ja sõnakuulelik ning alluma tööandja poolt seatud kodukorrale. Sõnakuulmatuse korral tööde juures peab taluma manitsemist ja õpetamist tööandja poolt.⁷²

4) Kui pole lepitud teisiti, siis oleneb tee-

⁷⁰ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.388.- I.M.Tjuttrjumov, op.cit., lk.409.- BES § 4196.-TsSE §1948 lg. 1.

⁷¹ Vt. C.Erdmann, op.cit. lk.388.- I.M.Tjuttrjumov, op.cit., lk.409.- BES § 4198.-TsSE §1949 lg. 1.

⁷² Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.389.- I.M.Tjuttrjumov, op.cit., lk.409.- BES §4200-4203.-TsSE § 1950, 1952.

nistuse ulatus tööandja vajadusist ja töövõtja tööjõust, eeskätt aga kohalikust tavast, kuid mingil juhul ei laiene kohustus lubamatutele tegudele ega tegudele, mis ohustavad töövõtja tervist, See tuleneb sellest, et lepingu olemuse kohaselt ei kohustu töövõtja mitte ainult teatud tegevuse kompleksiks, vaid ka selleks, et kogu oma tööjõudu pühendada tööandjale.⁷³

5) Ta peab tasuma kahju, mis on tekkinud tema pahatahtlusest, raskest hooletusest või tööandja kindlaist käskudest üleastumise tõttu; vastutust ei järgne vaid vähema tähtsusega eksimuste korral.⁷⁴

6) Ta peab hoiduma tööandja asjade võõrandamisest. Ilma tööandja volituseta ja nõusolekuta on võõrandamine kehtetu.⁷⁵

7) Lahkudes teenistusest enne tähtaja lõppu olulise põhjuseta⁷⁶, peab ta tööandja nõudmisel kas teenima ülesütlemise tähtaja lõpuni või tasuma

⁷³ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.389.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.409.- BES § 4202.- TsSE § 1951.

⁷⁴ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.390.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.409.- BES § 4204.- TsSE §1953 lg.1.

⁷⁵ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.390.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.410.- BES § 4205.- TsSE § 1953 lg.2.

⁷⁶ Vt. infra Lepingu kestus p.3, b-1.

tööandjale kahjud ühe kuu palga suuruses. (Eesti-
maa linnaõiguse piirkonnas poole kuu palga suuru-
ses.)⁷⁷

b) Tööandja kohused.

1) Ta peab andma töövõtjale tarvitamiskõlb-
likku ja toitvat sööki, tervisliku eluruumi ja
magamiskoha ning maksma kokkulepitud palga lepin-
guga või kohaliku tavaga määratud tähtpäevadel.
Kui palga suhtes pole kokkulepet, siis peab töö-
võtja rahulduma sellega, mis tööandja annab, kuid
viimane ei või töövõtjal puudust kannatada lasta.
Käsiraha võib palgast maha arvata, kui pole teisi-
ti lepitud või kui kohalik tava ei säti teisiti.⁷⁸

2) Ta peab Liivimaa maaõiguse piirkonnas ta-
suma töövõtjale teenistuskohuste täitmisel juhus-
likult kantud kahjud, omades regressiõigust kahju
tekitaja vastu.⁷⁹

⁷⁷ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.395.- I.M.Tjutrjumov,
op.cit., lk.411.- BES § 4225.- TsSE § 1967 lg.2
kohaselt võib nõuda vaid kahjutasu ühe kuupalga
suuruses.

⁷⁸ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.391.- BES § 4206, 4207.-
TsSE § 1954,- Siin TsSE sätib pisut teisiti, ni-
melt kui tasu üle pole kokku lepitud, siis raken-
dub vastav teenistuslepingu norm (§1946 lg.2).

⁷⁹ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.392.- BES § 4208.-TsSE
§ 1955 üldistab selle kohustuse.

3) Töövõtja haigestumise korral mitte tööandja süü läbi ei ole viimane õigustatud haiguse lühiajalisuse korral tegema palgast mahaarvamisi, kuid pole ka kohustatud kuluka ravimenetluse teostamiseks.⁸⁰

4) Ta vastutab töövõtja poolt tema nimel tehtud võlgade eest vaid juhul, kui need on tehtud tema volitusel või kui ta nad hiljem õigeks võttis, või kui see, mis võlgu saadud, on läinud tema kasuks.⁸¹

5) Ta peab töövõtja nõudmisel teenistuse lõppemise korral andma tõelevastava tunnistuse töövõtja töökuse ja korralikkuse kohta.⁸²

6) Ta ei tohi palgata töövõtjat, kes on teise tööandja juures teenistuses, ilma et oleks saanud viimaselt tunnistust vabastamise kohta, ega töövõtjat teise tööandja juurest ära meelitada.⁸³

80 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 391.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk. 410.- BES § 4209.- TsSE § 1956 - lahkuminevalt kohustab ravima, kuid mitte üle teenistusaja kestuse.

81 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 392.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk. 410.- BES § 4211.- TsSE § 1957.

82 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 393.- BES § 4213.- TsSE § 1958.

83 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk. 388.- BES § 4199.- TsSE § 1949 lg.6.

7) Kui ta keeldub vastu võtmast teenijat, kes on ilmunud õigel ajal teenistusse, siis peab ta tasu maksma määral, nagu see on ette nähtud seadusliku põhjusega enneaegse vallandamise puhul, s.o. palk vallandamise päevani ja peale selle veel ühe kuu palk.⁸⁴

4. Lepingu kestus.

1) Leping lõpeb tähtaja möödumisel, mille kestuseks ta oli sõlmitud ainult juhul, kui üks pooltest õigeaegselt üles ütleb (aastase ja pikema kestusega lepingu puhul 2 kuud, kuuteenistuse puhul 2 nädalat), vastasel korral loetakse leping pikendatuks endistel tingimustel ja endise tähtajaga, kuid mitte pikemaks kui üheks aastaks.⁸⁵

2) Teenistuse jätkamiseks ei saa töövõtjat keegi sundida. Kui aga tööandja on töövõtjal lasknud õppida mõnd käsitööd või muud oskust, siis peab töövõtja, kui ta ei soovi teenistust jätkata, õigeaegselt ülesütlemisest hoolimata, tasuma

⁸⁴ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.388.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.409.- BES §4197,4224.- TsSE §1948 lg.2.

⁸⁵ Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.393.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.410.- BES § 4214-4216.- TsSE § 1959, 1960.

tööandjale õpetamiskulud.⁸⁶

3) Enne tähtaega lõpeb leping:

a) ühe kontrahendi surmaga⁸⁷,

b) ühepoolse ülesütlemisega:

1) töövõtja poolt - aa) otseselt: julma kohtlemise, sugulise kallalekippumise korral kas tööandja või tema võimu all oleva perekonnaliikme poolt, ülalpidamistarvete andmisest keeldumise ja tööandja elukohavahetuse tõttu; bb) ülesütlemise tähtaega arvestades: ebatäpse palgamaksmise, tema vanemate ootamatult abituks jäämise ja ta enda abiellumise korral.

2) tööandja poolt otseselt: töövõtja tahtliku hooletuse, alatise sõnakuulmatuse, tööandja nimele võlgade tegemise, auhaavamise, kõlb-
lusvastase käitumise, korduvalt märgatud hooletuse korral tulega ümberkäimises, tõendatud ebaaususe, kinnipidamiskaristusele mõistmise, täieliku kõlbmatuse korral endale võetud kohustuste täitmi-
seks, kestva ja nakkushaiguse ja naistöövõtja puhul rasedaks jäämise tõttu.

⁸⁶ Vt. C.Erdmann, op, cit., lk. 393.-BES §4217.-TsSE §1961.

⁸⁷ Vt. C.Erdmann, op. cit., lk. 393.-I.M.Tjutrjumov, op. cit., lk. 410.-BES §4218.-TsSE kohaselt ainult töövõtja surmaga (§1962).

Kõigil muil juhtudel tuleb palk maksta kuni teenistuse lõppemise päevani, kusjuures ettesaadud palk kuulub tagasimaksmisele, välja arvatud p.(a) juhul.⁸⁸

4) Tööandja võib lepingut lõpetada, kui muutunud kodused olud selleks sunnivad, kuid peab ta-suma palga, välja arvatud toiduraha, kuni ülesütlemise tähtaja lõpuni.⁸⁹

88 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.395.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.411.- BES § 4219-4221.- TsSE §1963-1965 lg. 1 ja 2.

89 Vt. C.Erdmann, op.cit., lk.395.- I.M.Tjutrjumov, op.cit., lk.411.- BES § 4222.- TsSE § 1966.

§ 5. K o k k u v õ t e j a k a a s a j a l
v a l i t s e v o l u k o r d.

Eespooltoodust näeme, et nii BES kui ka TsSE teenistusleping (k.m.) resp. teenistus ja pereleping resp. pereteenus käsitlevad üht ning sama eset "teenistust", kusjuures perelepingut võib teatava määrani vaadelda täiendussätteina teenistuslepingule (k.m.).⁹⁰ Täitsa põhjendatult vaatleb see pärast BGB teenistusvahetordi vaid ühe lepinguliikina.⁹¹ Peamiseks erinevuseks on ju nende lepinguliikide juures see, et perelepingu puhul on seos tööandja ja töövõtja vahel tihedam kui teenistuslepingu (k.m.) puhul. See tuleneb sellest, et perelepingu puhul töövõtja muutub söögi ja korteri näol antava tasu kaudu teatud määrani tööandja tööühiskonna (pere) liikmeks. Näiteks: 1) nii teenistuskui pereleping allutab töövõtja töö suhtes tööandja direktiividele, kuid pereleping määrab täiendavalt, et „sõnakuulmatuse korral tööde juures peab

90 Eriti selgesti ilmneb see TsSE § 1946 lg.2.

91 Vaata supra § 2.

töövõtja taluma manitsemist ja õpetamist tööandja poolt".⁹² 2) Teenistusleping lõpeb tähtaja möödumisega, mille kesteks ta oli sõlmitud, automaatselt, pereleping aga ainult juhul, kui üks kontrahentidest õigeaegselt ta üles ütleb.⁹³

Kuigi kaasajal BES on põhimõtteliselt kehtiv,⁹⁴ tulevad eeltoodud teenistuslepingu (l.m.) liikide sätteid rakendamisele subsidiaarselt, sest igasugust töösuhet korraldatakse avalikõiguslike sanktsioonin nitud sätete kohaselt.⁹⁵ Samade sätetega on isegi teenistuslepingu vabatahtlikkuse põhimõtte peagu täiesti tühistatud, sest on sisse seatud sundtöö- vahendus ja avalik töökohustus.

92 Võrdle supra § 3 p. 3 ja § 4 p. 3.

93 Võrdle supra § 3 p. 4 ja § 4 p. 4.

94 Vt. Eestis kehtiva õiguse määrust "Amtsblatt des Generalkommissars in Reval", 1942,nr.1, lk.4.

95 Vt. Määrust tööjõudude teenistusse võtmise ja ülesütlemise kui ka lepingute rikkumise ja äravärbamise takistamiseks, "Amtsblatt des Generalkommissars in Reval", 1942,nr.61, lk.745 ja Okupeeritud ida-maaaladel töökohustuse kehtimapanemise määrus ja selle I teostamismäärus "Amtsblatt des Generalkommissars in Reval", 1943,nr.4, lk.50 ja 51 ja teisi.

Osundatud teosed ja allikad.

1. BES.
2. BGB.
3. Bukovski, V., Svod graždanskikh uzakonenii gubernii pribaltiiskih, I ja II k. Riga 1914.
4. Cosack, K. Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes, Bd. I. Jena 1922.
5. Erdmann, C., System des Privatrechts der Ostseeprovinzen Liv-, Est- und Kurlands, Bd. IV. Riga 1894.
6. Hueck, A., Deutsches Arbeitsrecht, Ein Grundriss. Berlin 1938.
7. Linnaseadus, RT 1938, 43, 404; 38, 59, 566.
8. Maakonnaseadus, RT 1938, 43, 405.
9. Meremeeste seadus, RT 1928, 28, 145 ja hilisemad muudatused.
10. Palandt, O., Bürgerliches Gesetzbuch, Kommentar. München-Berlin 1942.
11. Potthoff, H., Wörterbuch des Arbeitsrechts. Stuttgart 1920.
12. Põllutöölise seadus, RT 1939, 54, 438.
13. Riigiteenijate seadus, RT 1924, 149, 97 ja hilisemad muudatused.
14. Tjutrjumov, I. M., Graždanskoje pravo. Tartu 1927.
15. Tsiviilseadustik (Vab. Val. ettepanek 11. XII 1939).
16. Tööliste töölepingu seadus, RT 1936, 83, 663; 1938, 5, 25.
17. Tööstusliku kutseoskuse seadus, RT 1939, 32, 238 (SK VI 1938, 1, 14).
18. Vallaseadus, RT 1937, 32, 310 ja hilisemad muudatused.

S i s u k o r d.

	lk.
Eessõna	1
§ 1.Sissejuhatus	2
Teenistus	2
Leping ..	3
§ 2.Teenistusleping (laiemas mõttes) ..	10
§ 3.Teenistusleping (kitsamas mõttes)	14
1.Lepingu ulatus ..	14
2.Lepingu tasulisus	17
3.Kontrahentide kohused	18
a) töövõtja kohused	18
b) tööandja kohused	20
4.Lepingu kestus	22
§ 4.Pereleping ..	25
1.Lepingu ulatus .	25
2.Lepingu sõlmimine	26
3.Kontrahentide kohused	27
a) töövõtja kohused	27
b) tööandja kohused	29
4.Lepingu kestus	31
§ 5.Kokkuvõtte ja kaasajal valitsev olukord ...	34
Osundatud teosed ja allikad	36